

Competence m. B., hvor da de overordnede Domstole ville være istand til at paadomme Sagen, uden at der foreligger et bredt skriftligt Grundlag. Men dernæst, selv hvor Forholdene stille sig anderledes, hvor det gjælder Factum og Beviset for samme, ja, saa maa det jo vistnok erkjendes, at Idealet af mundtlig og offentlig Retsspleie kræver Underdommerens umiddelbare Indblik i Sagen og Sagens Afgjorelse derefter — i Almindelighed ingen Appel; det er jo saaledes, at Rævnin- ger afgive deres Kjendelse, men saaledes, i denne rene og ideale Skikkelse, kjendes mundtlig og offentlig Retshandling intetsteds i Verden. Jeg tør ikke bestemt udtale mig om de engelske og amerikanske Forhold, men iøvrigt tør jeg sige, at den intetsteds kjendes saaledes. Overalt gives der en stor Mængde, ja den allerførste Mængde af Sager, der paakjendes under mundtlig og offentlig Retshandlings Former, men det saaledes, at Dommerens Afgjorelse kan gjøres til Gjenstand for høiere Retts Prøvelse, og det bliver derved nødvendigt, at Mundtlighed og Offentlighed noget vige tilbage, og at Udtaltes Forklaring og Vidnerens Udsagn tilføres Protocollen i større Omfang, end den umiddelbare mundtlige og offentlige Retshandling i og for sig vilde gøre Krav paa, og naar Rettsreformen engang kommer til os, og vi skulle behandle disse Forhold, da skulde jeg ganske vist ønske, at det vilde være muligt at flabe en Retshandling med ideal Mundtlighed og Offentlighed, men jeg tilstaaer, at jeg frygter for, at vi maae høre os for Nødvendigheden og følge det Exempel, som hele Continentet har givet os, og at der saaledes ogsaa i Fremtiden vil blive en stor Mængde Sager at behandle af Ene-dommere, vel under Mundtlighed og Offentlighed, men dog saaledes, at det bliver muligt for et Overtribunal efter et skriftligt Grundlag at have Indseende med Dommens Rigtighed. Saaledes virker Systemet heldbringende andre Steder, og saaledes vil jeg ogsaa haabe, at det vil komme til at virke hos os. Ja, vi have jo allerede et godt Exempel i den meget dygtige og udmærkede Domstol, vi besidde i Sø- og Handelsretten. Søvrigt er der jo ved Lovudkastet taget væsentligt Hensyn til de Be-

tæneligheder, der i denne Retning kunne reises mod at gjøre offentlig og mundtlig Retshandling gjældende udenfor Kjøbenhavn. I saa Henseende vil det ikke være undgaet Opmærksomheden, at § 15, 2det Stykke, fastsætter, at Dommeren, navnlig med Hensyn til Sager, — det er ikke Udtrykket, men saaledes troer jeg nærmest, Bestemmelsen burde affattes — der efter deres Vigtighed kunne antages at ville blive Gjenstand for Appel, fra første Dieblit af kan sørge for Sagens skriftlige Behandling, og dernæst er der i § 30 fastsat en ganske ny Bestemmelse i vor Retshandling, nemlig den, at Overtribunalet kan hjemvise en Sag, der har faaet sin fuldstændige og retmæssige Afgjorelse i første Instans under Mundtlighed og Offentlighed, kan hjemvise den til Forfriskning og ny Behandling i skriftlig Form. Der er aadre underordnede Bestemmelser i samme Retning, som jeg ikke for Eiden skal opholde Thinget med. Er der saaledes ikke Mundtlighed og Offentlighed i den allerønskeligste Skikkelse, saa troer jeg dog, at vi ville kunne være vel tjente med Forslaget, og at det maa anses i og for sig som et Gode, at allerede nu saavel Befolkningen som ogsaa Sagsførerne og Dommerne gjøre noget Bekjendtskab med disse wante Former. Der kan ligge en stor Vanskelighed for denne store Reforms Gjennemførelse i Livet netop i Befolkningens Ubekjendtskab med disse Forhold, i Sagsførerstandens Ubehjælpssomhed og i Dommerens Mangel paa Indsigt i saadanne Sagers Behandling. Det vil være meget godt, om man paa Forhaand faaer lidt Kjendtskab til og Dvæle i saadanne Forhold, og jeg troer, at derved vil kunne fremkaldes en saadan Interesse for offentlig og mundtlig Retshandling, at den vil have gjort et mægtigt Skridt fremad blandt os. Jeg seer ikke rettere, end at 3die Affnit kan blive en Forberedelse og en gavnlig Forberedelse for mundtlige og offentlige Retshandling her i Landet. — Jeg skal aldeles ikke opholde det høie Ting med Detaillen af Bestemmelserne i 3die Affnit, de ere nemlig alle overførte fra den kjøbenhavnske Politilov, og den har Landstinget skabt. Alle disse Bestemmelser ere i alt Væsentligt Landstingets eget Værk igjennem en omhyggelig